

N:o 82.

Af Herr C. J. Kjellman: Om rustnings- och roteringsskyldighetens skiljande från jordbruket och öfvertagande af alla rikets inbyggare i mån af påförd bevillning.

Om någonsin för ett helt folk allmän pligt förefinnes, så utgör onekligen skyldigheten att upprätthålla sitt fäderneslands anseende och att skydda detsamma vid inträffande oroligheter emot såväl yttre som inre fiendliga anfall en af de dyrbaraste hvar och en af oss eger.

Enligt hvad vår historia utvisar, har också denna åsigt i den uråldrigaste tid gjort sig gällande. Redan under medeltiden ålåg det alla vapenföra män att på Konungens bud infinna sig till rikets försvar. Afsåg detta Konungens uppbud att afslå ett fiendtligt anfall på riket, så borde hvar och en komma tillstädes som var vapenför, men var meningen med uppbudningen att åtfölja Konungen endast i så kallad härnad eller ledung, så utgingo endast ett visst antal eller en redan af de vapenföra indelad korps, och de hemmavarande vapenföra fingo i stället för utskrifning betala skatt eller så kallad ledungslama. Detta är allmänna värneplikten, sådan den utgjorts hos oss i äldre tider. Under nyare deremot, då allt mer och mer behöfvat att till rikets skydd vid fiendliga anfall ega en stående och öfvad krigshär insågs, företog sig Konungen att ingå öfverenskommelser med jordbrukaren för att i stället för den fordna allmänna värneplikten eller utskrifningen, som ålåg hela Svenska folket och som numera fullgjordes endast af allmogen samt af densamma befanns betungande, uppsätta antingen efter personernas antal på hemmanen eller också efter gårdatalen inom hvarje provins visst antal knektar, hvilket också af allmogen antogs.

Detta sätt att gå till väga fulländades och fastställdes genom antagandet af Konung Carl XI:s indelningsverk. Likväl undantager detta indelningsverk ifrån rotering:

- 1:o. Frälse-säterier och ladugårdar samt rå- och rörshemman;
- 2:o. Kungs- och kungsladugårdar samt andra lägenheter under Kronans omedelbara disposition;
- 3:o. Bergsfrälse- och bergsmanshemman;
- 4:o. Militieboställen;

- 5:o. Rusthållshemman;
 6:o. Prestgårdar, prebendehemman, kapellans- och klockarebol;
 7:o. Länsmans- och fjerdingmansboställen;
 8:o. Gästgifvergårdar, posthemman och lotshemman; och
 9:o. Axbergs, Kils och Hofsta socknar.

Den allmänna värnepligten hade således nu blifvit kastad på en del af det Svenska folket, och på en sådan del deraf, som redan förut var hårdt beskattad. Alla egentligen bättre gårdar i hela riket voro ju undantagna; men ej nog härmed, de fleste såväl i tienst varande samt pensionerade löntagare, kapitalister, bruksegare, fabrikanter, handlande och handtverkare med flere voro befriade, och så fortgick med få afbrott till år 1812, då den nuvarande allmänna beväringen åtogs och hvilken åligger alla äfven rote- och rusthållare med personlig krigstienst under viss tid med undantag af för Staten behöflige tienstemen och sådane som äro oduglige till krigstienst. Då kärleken till fäderneslandet, denna höga och lifvande känsla, som icke allenast bör yttra sig i tillgifvenhet för den jordtorfva, på hvilken allmogen blifvit född och fostrad och hvilken af densamma brukas, utan också bör förefinnas hos vetenskaps- och embetsmannen, samt yttra sig i tillgifvenhet för det land der dessas förstånd blifvit riktadt med vishetens och vetenskapens skatter, och således grunden till deras framgång och verksamhet blifvit lagd; så hoppas jag dessa gerna deltaga i kostnaden för rikets faror.

Fosterlandskärleken bjuder ju gemensam vård och skydd för rättmätigt förvärfvad egendom, den önskar endrägt mellan fäderneslandets medlemmar och fordrar allmän sammanhållning och ståndaktighet i gemensam fara. Således är min i förutnämnda ämne uttalade förhoppning grundad på Svenska folkets ädla känslor och egna fördelar.

Af hvad jag nu haft äran anföra, synes derjemte tydligt och klart, att endast rust- och rotehållarne här i Sverige på dubbelt sätt utgöra allmän värnepligt, en sak i och för sig orättvis; hvaraf också framgår att då tid och omständigheter sådant tillåta, det bör åligga Sveriges öfriga, från denna dubbla tunga hittills befriade innebyggare att med bidrag lindra dessa rust- och rotehållarnes hårda skatter. Jag har derföre tänkt mig såsom praktiskt verkställbart, att innan den af Kongl. Maj:t vid sista riksdag väckta fråga om utsträckt värnepligt, ånyo till behandling företages, Riksdagen för sin del beslöte att låta undersöka om nu varande rust- och rotering icke kunde från jordbruket skiljas, med skyldighet för rust- och rotehållarne att emot ersättning på sina egor lemna jord till torp åt gemene man vid regementena, och att all rustning och rotering öfvertoges af alla Sveriges innebyggare för att i förhållande till hvar och en efter bevillning påförd fyrk utgöras.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1870.

C. J. Kjellman,
 från Jönköpings län.